

Menai / Dailė

2011 12 16

Neregimojo sekimas

REMIGIJUS VENCKUS

Rimanto Plungės fotografijų paroda „Nuojautos“ atidaryta Vytauto Didžiojo universiteto menų galerijoje 101 (Laisvės al. 53, Kaunas). Paroda veiks iki gruodžio 22 d.

Kokį miestą pažįstame? Kokiomis gatvėmis vaikstome? Su kokiais žmonėmis prasilenkiame? Tokius klausimus norisi užduoti, pažvelgus į Rimanto Plungės fotografijas. Gyvenimo patirtis, jautrumas kasdienybei, santykio (su ta aplinka, kurioje gyvenama arba per kurią keliaujama) atvėrimas lemia vis kitas menininko kūrybos inspiracijas. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad čia (fotografijose) nieko ypatingo neįvyksta, o ir įvykti negali. Ilgainiui, vis intensyviau apmąstant R. Plungės darbus, tenka pripažinti, kad akistaton išnyra kažkoks keistas neramumo jausmas. Būtent šis, iš pasalų sėlinantis, neramumas lemia būtinybę atsisakyti pramoginiam žiūrėjimui nesvetimo lengvabūdiško kūrinio vartojimo.

Nerimastingumo jausmas (bent fotografijų parodos kontekste) gali būti pavadintas neregimuoju signifikatu. Atrodo, kad vizualiojoje kūrinio plotmėje veikiantys signifikantai yra savaime atsiriboję arba atsiskyrę nuo savų tarytum susvetimėjusių signifikatų. Neregimasis išnyra kaip tas, kuris gyvena kartu su mirtimi; jis veikia kaip nesantis čia, tačiau jo alsavimas jaučiamas taip, lyg artintųsi pavojus... Pažymėtina, kad Linksmadvaryje tarpukariu buvo statomas prestižinis namų kvartalas (tarpukaris šios parodos kontekste žymi prarastą laiką), o dabar (R. Plungės fotografijose) nėra tarpukario; čia nieko linksmo neliko (vietovardžio prasmės žaismą galima suvokti kaip mąstymo ir jausmų konflikto stimulatorių). Užfiksuoti Linksmadvario pastatai skendi brūzgynuose. Jie skęsta panašiai, kaip ir prarastas laikas nepaliaujamai nyksta atminties akivaruose. Gilūs tarsi vaiduoklių akys langai ženklina kažkokį potrauminį (o gal ir nebaigtinės traumos) būvį – R. Plungės kartos arba visos tautos. Fotografijose Kauno tikrovė rodoma kaip šmėkla. Deja, tai, kas šmėkliška, pamažu išnyksta (Linksmadvaris šiuo metu vėl tampa populiaria naujo (apsi)gyvenimo vieta). O galbūt šmėkliška yra tai, kas fotografijoje tampa neužčiuopiama tarpine kategorija? Kažkas tarp naujos ateities ir mirties grožyje tarpstančios praeities.

Iš ciklo "Linksmadvario tylos". 2011

Taip pat dėmesio vertas ir R. Plungės fotografijų ciklas „Kauno atvirukai“. Šie darbai irgi lemia adekvatų neregimojo laiko nusitrynimą. Nors neryškiame vaizde vis dar lieka atpažįstamas Kauno miesto siluetas, detalės nusėda, grimzta, išsiardo ir dingsta... Kas gi mums (su vieta susijusiems žmonėms) svarbiausia, kai atsimename laiką ir erdvėje nutikusius įvykius? Be abejo, svarbiausios detalės, tik jos konstatuoja erdvės ir laiko vienovę. Tačiau R. Plungės fotografijų cikle erdvėlaikis tarytum iškreipiamas. Šį galbūt iš pirmo žvilgsnio paradoksalų efektą lemia ne tik detalių nykimas, bet ir nereprezentatyvių konstrukcijų, plokštumų, dėmių (tarsi abstrahuotos esmės) pasirodymas.

Iš ciklo "Išvykstamasis". 2011

Argi nėra malonus atviruke užfiksuotas vaizdelis? O gal jis paprasčiausiai nepatogus? Bet kokių atveju gali konstatuoti, kad tokį Kauną, kokį mato R. Plungė, reikia suprasti kaip tikrą, kaip chirurgiškai (o gal ir chuliganiškai) suobjektintą tikrovės struktūrą. Neregimasis visada yra šalia, tik kyla klausimas, ar jį pastebime ir ar visada pakanka drąsos jį šaltai demaskuoti bei įvardinti.

Neregimojo nėra, bet neregimojo ženklu gali būti laikomi batai, žymintys fotografo žiūros kampą ir vaizdą, kurį kaip tam tikrą estetinę plotmę mums (stebėtojams) geidžia atverti menininkas. Fotografijų cikle „Mano“

konceptuali motyvu (o gal ir herojumi) galima laikyti pirmame plane regimus batus. Autorių turėtų apimti keisti jausmai ir mintys, kai jis regi tą, kuris pristatomas kaip *mano* kūrinio erdvėje. Atsiveriantysis virsta anonimine stebėtojų dalimi. *Mano* įasmensina vaizdą ir iš naujo verčia jį (*mano*) suvokti kaip dedikuotą dovaną. Menininkas tarytum kviečia įlipti į jo batus ir stebėti priešais akis plytintį peizažą arba įvykį. O gal stebėti paprasčiausią, neįdomią, pro akis skriejančią kasdienę rutiną?

Fotografijų ciklas „Mano“ idėjiškai labai glaudžiai susijęs su kitu kūrinio ciklu, pavadintu daugiaprasmiu žodžiu – „Išvykstamasis“. Tikriausiai reikėtų manyti, kad šiame cikle laikas apskritai yra sustabdomas. Galbūt laikas yra mirties konstanta? O gal žmogus yra sustabdyto laiko kalinys? Šie *gal* pritraukia ir neregimojo (t. y. kito) nuojautą.

Cikle „Išvykstamasis“ R. Plungė įtvirtina tam tikrą fotografijos lyg vujarizmo sampratą. Patikslinsiu šią mintį vienu istoriniu faktu – Amerikos fotografijos genijus Diane Arbus yra minėjusi, kad kartais ji jaučiasi esanti nusikaltėlė, prisiartinanti prie kito dramatos... Ji užpuola kitą ir mėgaujasi reginiu. Šiuo atveju drįstu manyti, kad R. Plungė fotoaparata naudoja ne kaip ginklą, skirtą gintis, o kaip vujaristiniam nuotykiui skirtą instrumentą, leidžiantį užpulti ir sugriebti spurdančią tikrovę. Artimieji išsina, o fotografija veikia tarsi kolba su formalinu, kurioje sustabdomas irimas (šiuo atveju – šiandienos atsižadėjimo procesas). Išsina kur? Gal ten, kur ir yra tikroji neregimojo būtis?..

Patinka 0

       0 Bendrinti

